

OKTOOBER 2024

ENERGIATURGUDE ÜLEVAADE

IGAKUINE RAPORT

Energiaturud 2024 oktoober

Elektribörsi Nord Pool (NP) andmetel oli elektri keskmine börsihind oktoobris 2024:

- Eesti hinnapiirkonnas 91,37 €/MWh;
- Läti hinnapiirkonnas 91,38 €/MWh;
- Leedu hinnapiirkonnas 91,38 €/MWh;
- Soome hinnapiirkonnas 40,64 €/MWh.

Balti-Soome gaasibörsil GET Baltic kaubeldud maagaasi keskmine hind oktoobris Baltic Gas Spot Indexi (BGSi) puhul oli 41,50 €/MWh.

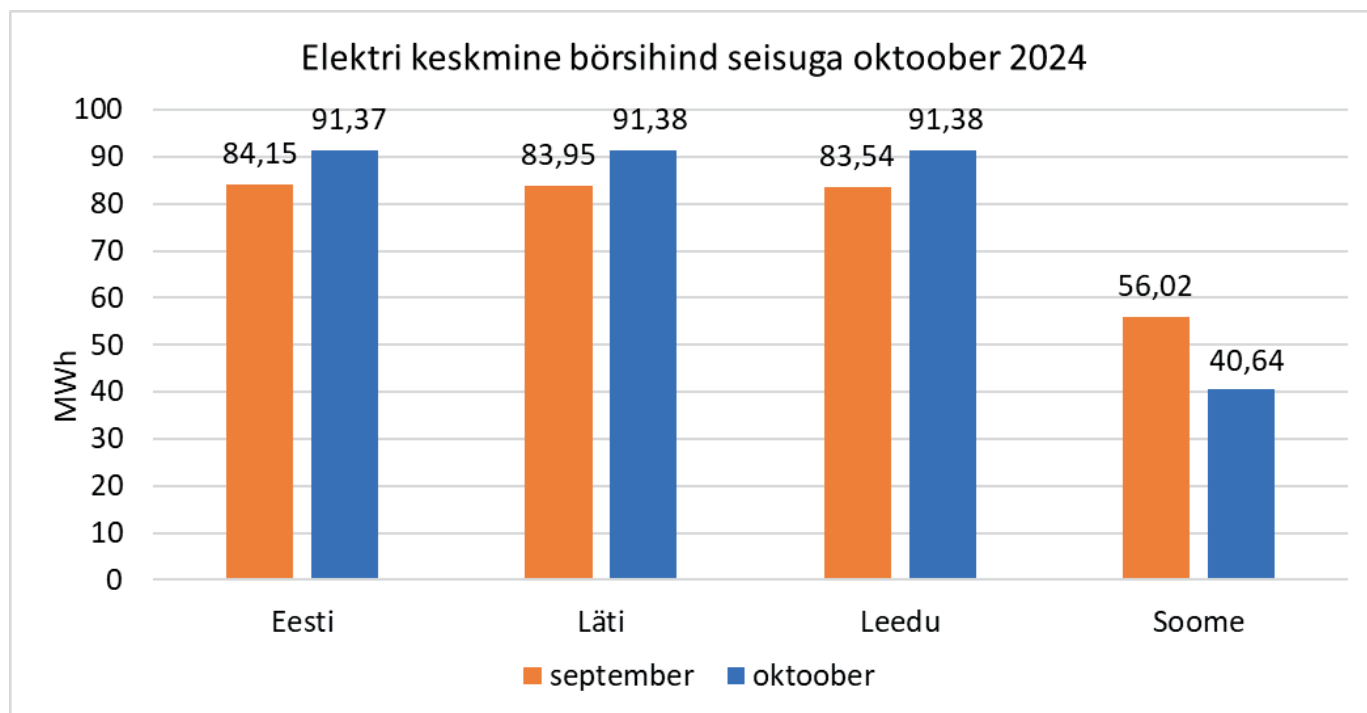
Elektrituru hinnad

Tabel 1. Elektrituru hindade statistika septembris ja oktoobris 2024 (€/MWh)¹

Elektrituru hinnad	Eesti	Läti	Leedu	Soome
Septembri kuine keskmine hind	84,15	83,54	83,95	56,02
Oktoobri kuine keskmine hind	91,37	91,38	91,38	40,64
Septembri ja oktoobri hinnamuutus	9%	9%	9%	-27%

Tabelist 1 selgub, et NP andmetel oli 2024. aasta oktoobri keskmine börsihind Eestis 91,37 €/MWh ehk ligikaudu 9% kõrgem võrreldes septembri keskmise börsihinnaga. Lätis ja Leedus oli oktoobri keskmine börsihind vastavalt 91,38 €/MWh. Soomes oli keskmine börsihind oktoobris 40,64 €/MWh, mis oli 27% madalam kui septembris. Eesti hinnapiirkonna börsihinda mõjutasid oktoobri vältel aset leidnud Eesti ja Läti elektrijaamade pikaajalised hooldus- ja remonttööd. Samuti mõjutas Eesti hinnapiirkonna börsihinda oktoobris Eesti ja Läti vahelised ülekandevõimsusepiirangud.

Tabelis 1 välja toodud börsihindu illustreerib alljärgnev joonis (vt Joonis 1).

Joonis 1. Elektri keskmised börsihinnad Baltikumis ja Soomes²

Ülevaate NP maksimaalsetest (max) ja minimaalsetest (min) tunnipõhistest elektri börsihindadest annab alljärgnev tabel (vt Tabel 2).

Tabel 2. Elektrituru minimaalsete ja maksimaalsete hindade statistika septembris ja oktoobris 2024 (€/MWh)³

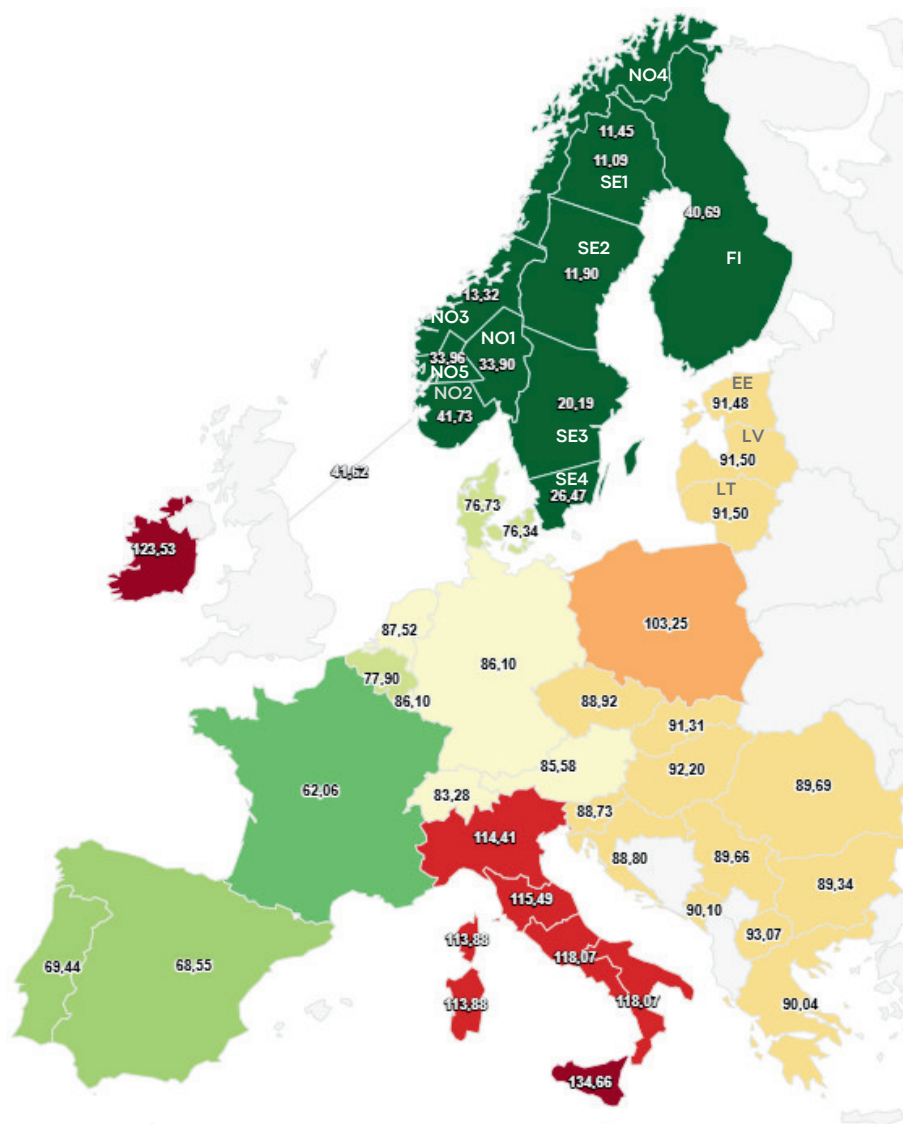
Elektrituru hinnad	Eesti	Läti	Leedu	Soome
Septembri max tunnihind	500,90	500,90	500,90	476,81
Oktoobri max tunnihind	500,08	500,08	500,08	500,08
Septembri ja oktoobri hinnamuutus	-0,2%	-0,2%	-0,2%	4,9%
Septembri min tunnihind	-1,09	-19,96	-1,09	-1,77
Oktoobri min tunnihind	-3,00	-3,00	-3,00	-3,00
Septembri ja oktoobri hinnamuutus	175%	-85%	175%	69%

² Allikas: <https://data.nordpoolgroup.com/auction/day-ahead/prices?deliveryDate>

³ Allikas: <https://data.nordpoolgroup.com/auction/day-ahead/prices?deliveryDate>

Eesti, Läti, Leedu ja Soome hinnapiirkondade maksimaalsed tunnipõhised börsihinnad tegid hinnatipu Eestis, Lätis, Leedus ja Soomes 02.10.2024. Tabelist 2 selgub, et Eesti, Läti ja Leedu hinnapiirkonna maksimaalne tunnipõhine börsihind oli 500,08 €/MWh. Eesti, Läti, Leedu ja Soome minimaalsed tunnipõhised börsihinnad olid kuupäeval 21.10.2024, vastavalt -3,00 €/MWh .

Joonis 2. Elektri keskmised börsihinnad oktoobris Euroopas (€/MWh)⁴

Jooniselt 2 ilmneb, et oktoobri keskmine börsihind oli sarnane Eesti, Läti ja Leedu hinnapiirkonnas. Rootsi esimese (SE1) hinnapiirkonna keskmine börsihind oli sarnane Rootsi teise (SE2), Rootsi kolmanda (SE3), Norra kolmanda (NO3) ja Norra neljanda (NO4) hinnapiirkonna keskmise börsihinnaga. Norra teise (NO2) hinnapiirkonna keskmine börsihind oli sarnane Norra esimese (NO1), Norra viienda (NO5) ja Soome (FI) hinnapiirkonna keskmise börsihinnaga.

Elektribörsil kaubeldavad tuletisinstrumendid⁵

Tulevikutehingute hinnad näitavad indikatsiooni, milliseks kujunevad elektri hinnad tulevikus ehk teisiti öelduna – tulevikutehingute hinnad on prognoositud elektri hinnad tulevikus. Näiteks on Saksamaa futuuride puhul tegemist tuletisinstrumentidega, millega esiteks maandatakse Saksamaa elektriturul tekkivat hinnariski ja teiseks spekulereetakse turuhindadega. Aluseks on võetud Saksamaa futuurid just nende likviidsuse tõttu.⁶ Ülevaate Saksamaa turupiirkonna elektri futuuride hindadest 2024. aastal IV kvartalis ning ka 2025. aasta I ja II kvartalis annab alljärgnev tabel (vt Tabel 3) seisuga 07.11.2024.

Tabel 3. Saksamaa futuuride hinnad elektri hindade kohta⁷

EEX Saksamaa energia futuurid	
Viimane hind (baas, €/MWh) 07.11.2024 seisuga	88,62
Periood (aasta)	2025
IV kvartal 2024	97,60
I kvartal 2025	75,00
II kvartal 2025	85,25
Viimane hind (baas, €/MWh) 07.11.2024 seisuga	90,96
Periood (kuu)	detsember 2024

Tabelist 3 nähtub, et baaskoormuse futuuride hinnalangus on 2024. aasta IV kvartalis -23%, võrreldes 2025. aasta I kvartaliga, mis viitab elektri börsihinna prognoositavale langusele. Võrreldes 2025. aasta I ja II kvartalit, siis prognoositakse baaskoormuse futuuride hinnatõusuks 14%. Detsembris 2024 on prognoositud futuuride hinnaks 90,96 €/MWh.

⁵ Allikas Futuurid üldiselt on tuletisinstrumendid, mis kohustavad ostjat antud vara ostma kindlaksmääratud hinnaga ja kindlal kuupäeval. Futuurleping võimaldab investoril spekulereida finantsinstrumendi hinnaga. Saksamaa futuuride puhul on tegemist tuletisinstrumentidega, mis spekulereivad Saksamaa turupiirkonna elektrituruhindasid.

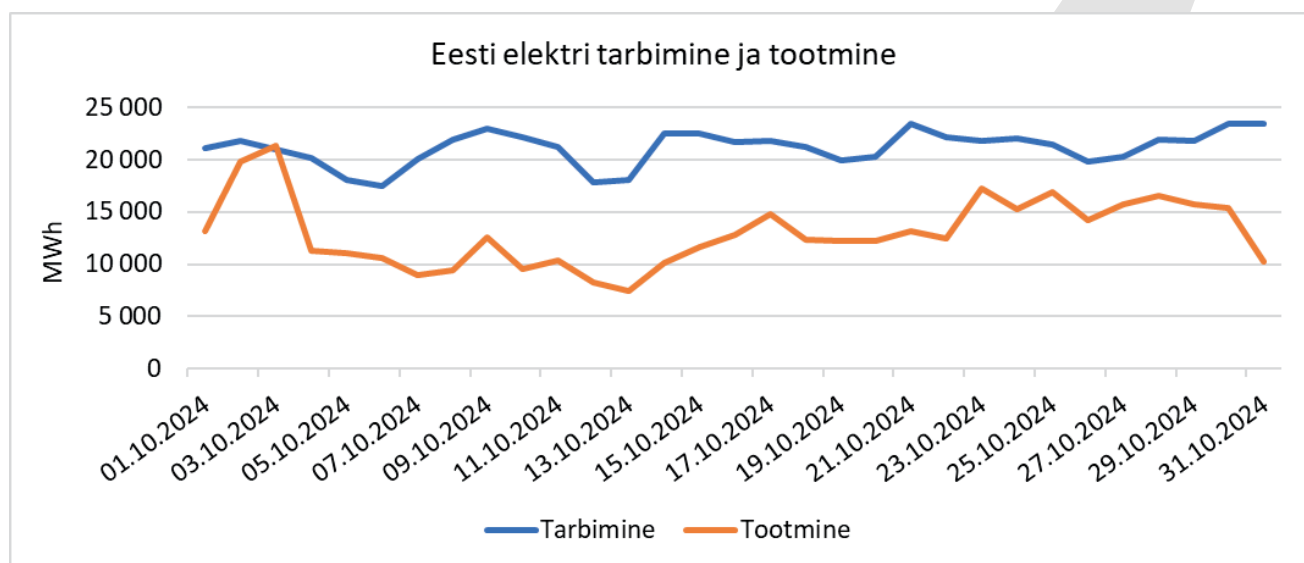
⁶ Allikas <https://www.eex.com/en/markets/power/power-futures>

⁷ Allikas: <https://www.eex.com/en/market-data/power/futures>

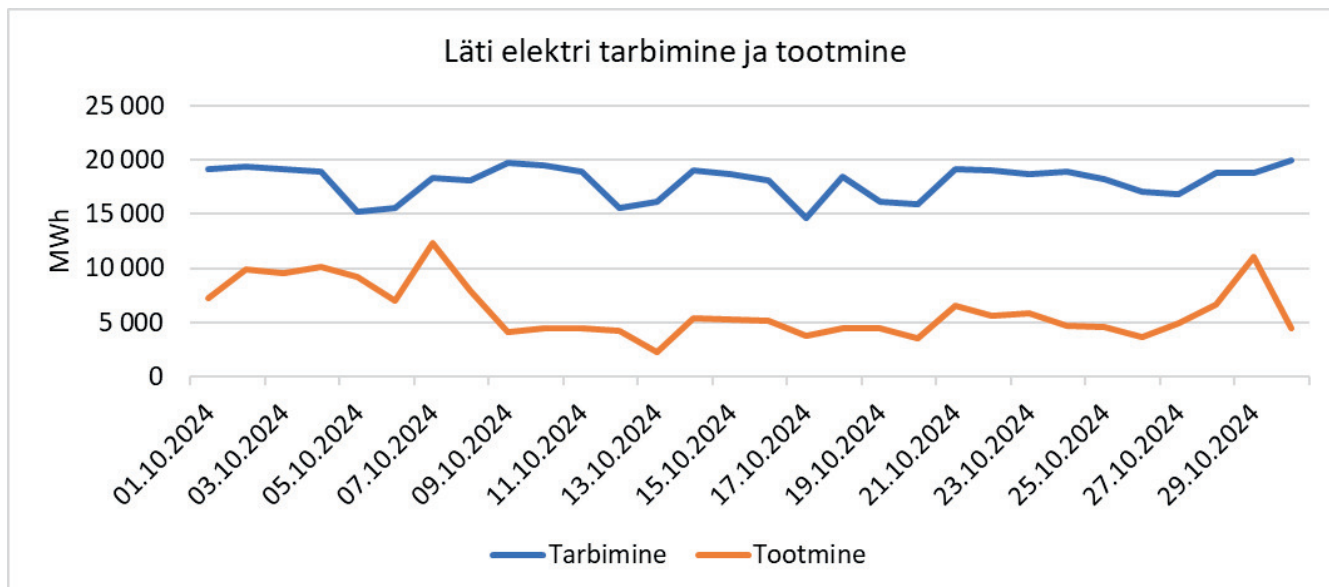
Elektri tarbimine ja tootmine

Eesti, Leedu ja Soome puhul saab täheldada elektri tootmise ja tarbimise pidevat kõikumist. Üheks kõikumise põhjuseks on ka see, et nädalavahetusel on tarbimine ja tootmine võrreldes argipäevadega väiksem. Eestis on märgata terve oktoobri kuu vältel kerget tootmise tõusutrendi. Kuu algul saab täheldada märkimisväärset tootmise tõusu. Peamiselt tulenes see ülekandevõimsuse piirangust Lätiga, elektri jaamade hooldusest ja kütteperioodi algusest. Lätis on märgata kuu alguse poole tootmise suurenemist. Kuu algul suurenes tootmine seetõttu, et Eesti ja Läti ning Läti ja Leedu vahel esines ülekandevõimsusepiirangud ning samuti oli osa Läti elektritootmisjaamadest hoolduses. Leedus on märgata oktoobris pidevat tarbimise ja tootmise kõikumist. Peamiseks põhjuseks olid ülekandevõimsuse piirangud Poola ja Leeduga ning tugevat mõju avaldas ka Leedu ja Rootsi vaheline ülekandevõimsusepiirang. Soome puhul saab täheldada oktoobri kuu keskel stabiilset tootmise ja tarbimise kasvu. Peamiselt tulenes see ilmastikutingimustest ja rohkest taastuvenergia olemasolust.

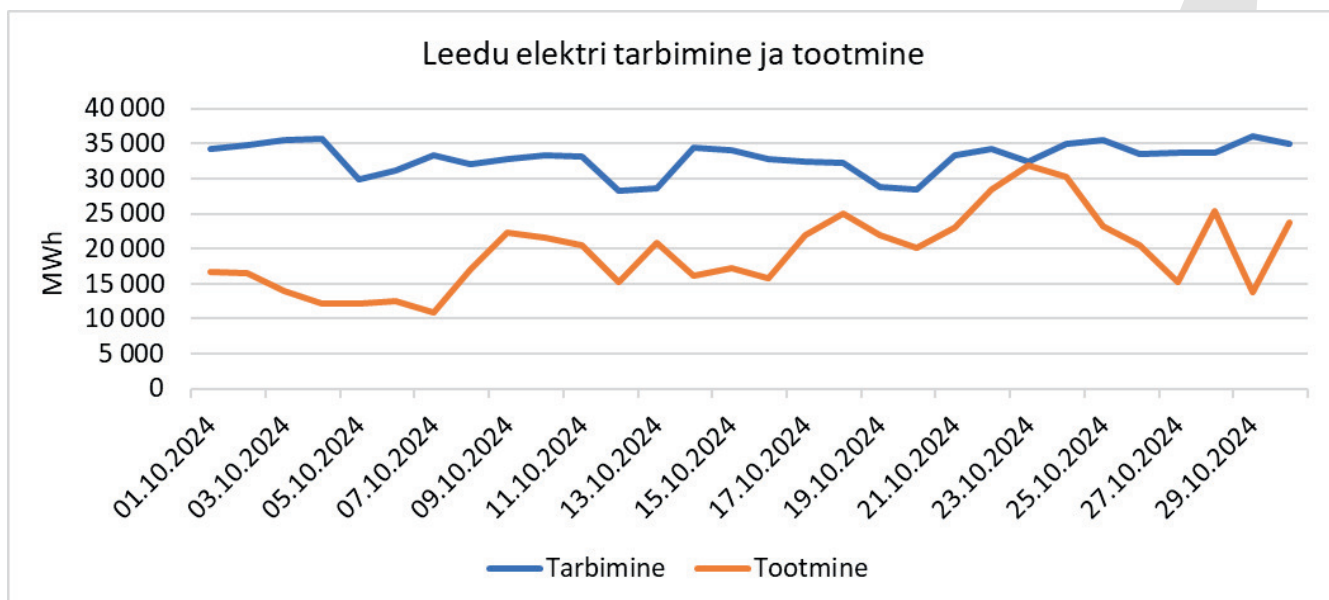
Elektri tarbimise ja tootmise andmetest perioodil 01.10.-31.10.2024 annavad ülevaate alljärgnevad joonised (vt Joonised 1–6).

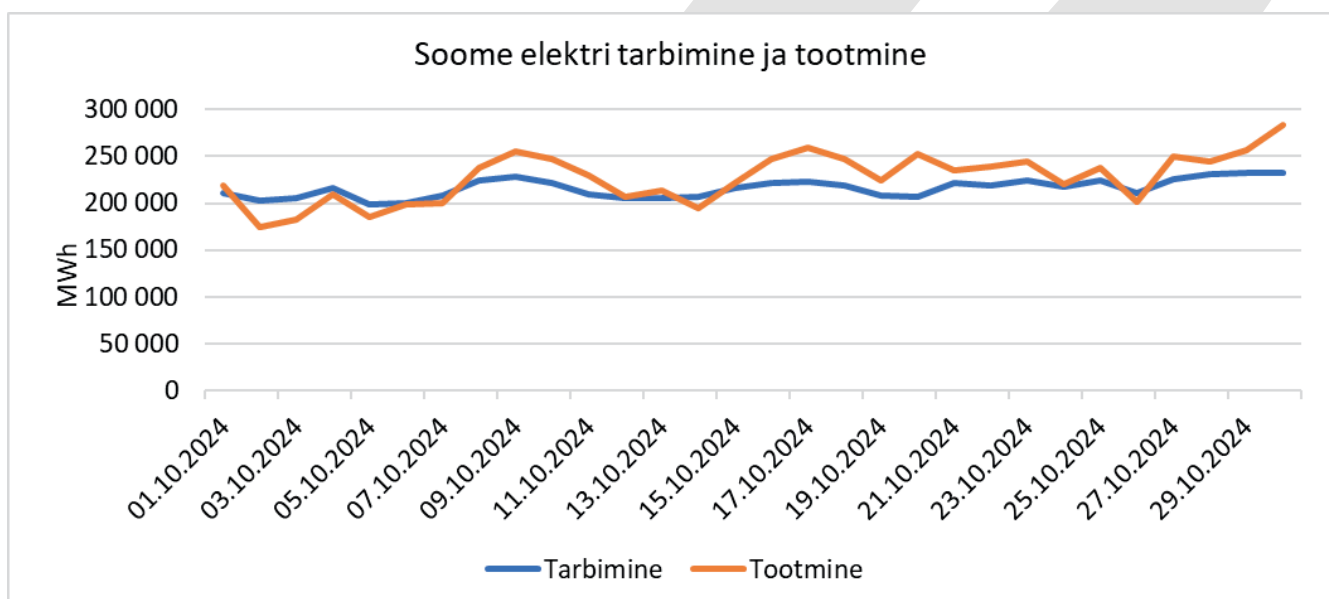
Joonis 3. Eesti elektritarbimine ja -tootmine perioodil 01.10.-31.10.2024⁸

Joonis 4. Läti elektritarbimine ja -tootmine perioodil 01.10.-31.10.2024⁹

Joonis 5. Leedu elektritarbimine ja -tootmine perioodil 01.10.-31.10.2024¹⁰

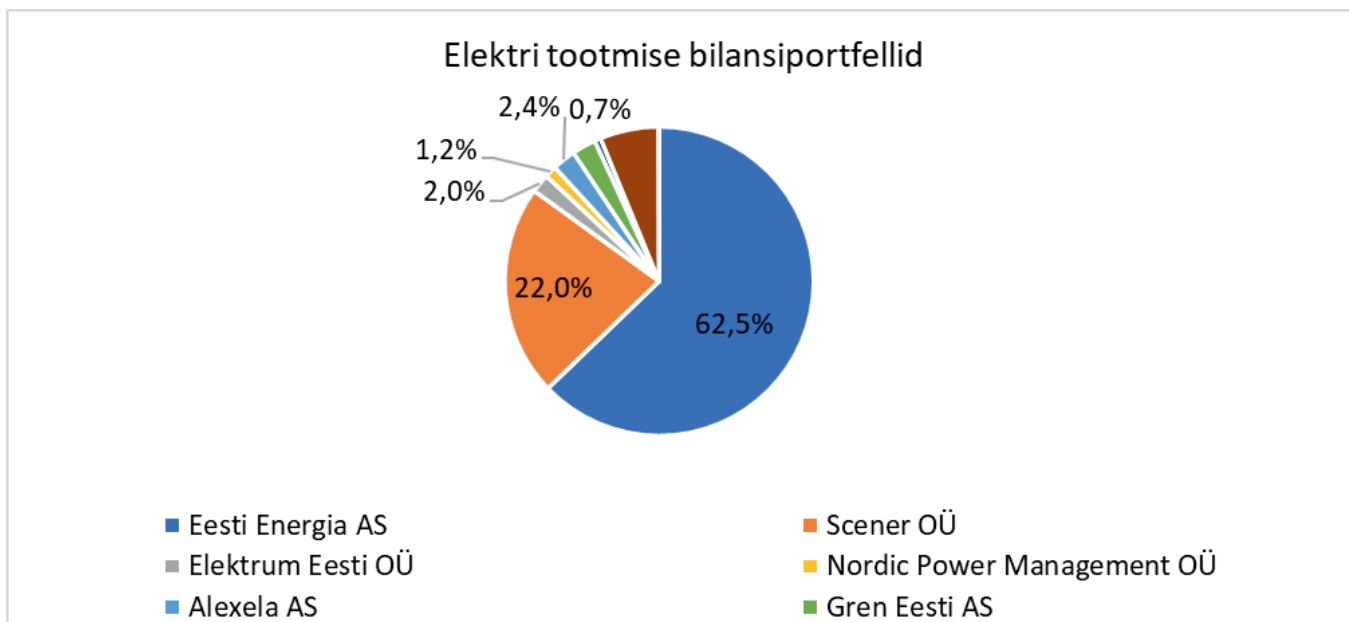

Joonis 6. Soome elektritarbimine ja -tootmine perioodil 01.10.-31.10.2024¹¹

9,10, 11 Allikas: <https://data.nordpoolgroup.com/power-system/production?deliveryDate=latest&deliveryArea> & <https://data.nordpoolgroup.com/power-system/consumption?deliveryDate>

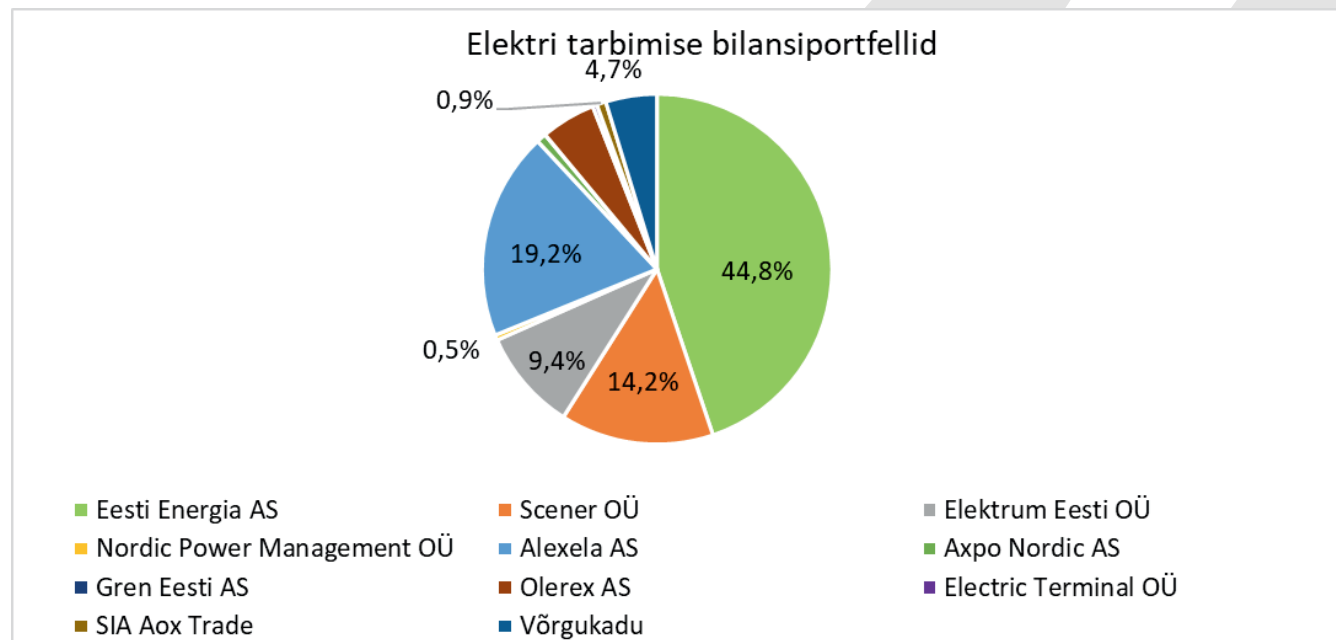
Elektri bilansiportfellid

Elektri tootmise ja tarbimise bilansiportfellidest annavad ülevaate joonised 7 ja 8.

Joonis 7. Turuosade jagunemine bilansihaldurite vahel tootmise lõikes, oktoober 2024¹²

Jooniselt 7 on näha, et kõige suuremad elektri tootmise bilansiportfellid kuuluvad seisuga oktoober 2024 Eesti Energia AS-ile, vastavalt 62,5% ja Scener OÜ-le vastavalt 22%. Ülejäänud turuosa bilansiportfellist kuulub teistele ettevõtetele (ligikaudu 15%).

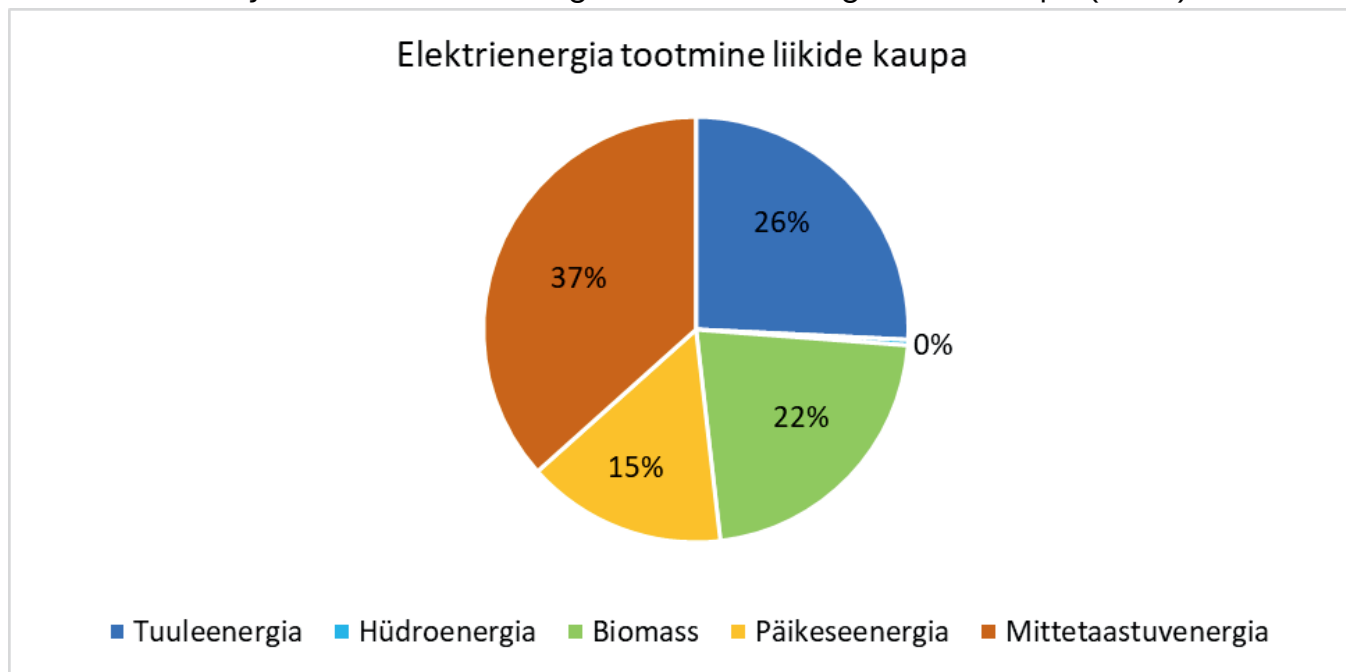
Joonis 8. Turuosade jagunemine bilansihaldurite vahel elektri tarbimise lõikes, oktoober 2024¹³

¹² Allikas: <https://www.elering.ee/bilansiportfellide-osakaalud>

¹³ Allikas: <https://www.elering.ee/bilansiportfellide-osakaalud>

Elektri tarbimise bilansiportfelli puhul (joonis 8) on samuti näha, et suurim turuosa kuulub seisuga 2024 oktoober Eesti Energia AS-ile, vastavalt 44,8%. Järgmiste suurte tarbijatena leiab jooniselt ettevõtted Alexela AS vastavalt 19,2%, Scener OÜ vastavalt 14,2%, ning Elektrum Eesti OÜ vastavalt 9,4%. Ülejäänud turuosa bilansiportfelist on ligikaudu 12,4%.

Joonisel 9 on välja toodud elektrienergia tootmine energialiikide kaupa (MWh).

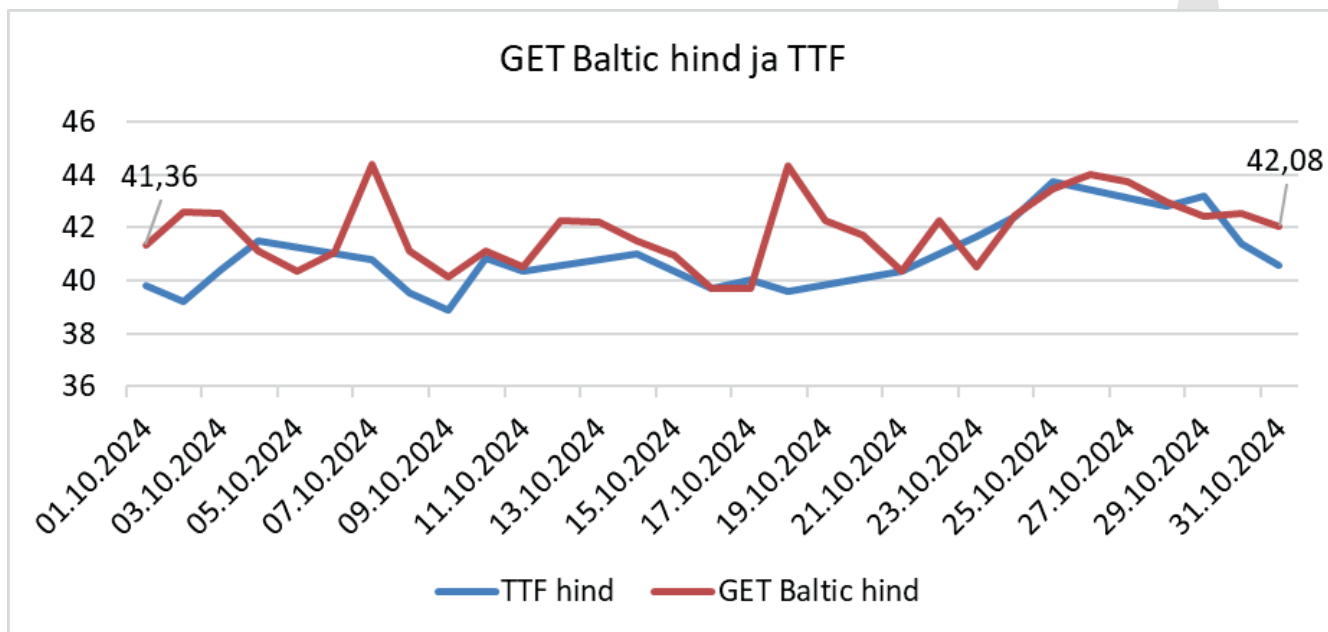
Joonis 9. Elektrienergia tootmine energialiikide kaupa, oktoober 2024¹⁴

Jooniselt 9 nähtub, et oktoobris 2024 oli kõige suurem osakaal elektrienergia tootmisel mittetaastuvenergiaga 37%, neile järgnesid tuuleenergia 26%, biomass vastavalt 22% ja päikeseenergia 15%. Hüdrolektrienergia osakaal oli minimaalne.

Gaasituru hinnad

Gaasituru hinnast annab ülevaate joonis 10. Joonisel 10 on välja toodud GET Baltic andmebaasi põhjal BGSi näitaja Balti-Soome suunal. BGSi lühend tähistab gaasituru indeksit, mis on kalkuleeritud konkreetse tarnepäeva kohta kõigi sooritatud ostu- ja müügitehingute mahy kaalutud keskmisena.¹⁵ Hollandi TTF Gas on juhtiv Euroopa gaasibörsi võrdlushind,¹⁶ lisaks on see ka Hollandi virtuaalne gaasikaubanduskeskus ning Euroopa gaasituru peamine gaasihinna määramise keskus.¹⁷ 2024. aasta oktoobri keskmine gaasi börsihind Balti-Soome piirkonnas oli 41,50 €/MWh, minimaalne 39,70 €/MWh ning maksimaalne 44,34 €/MWh kohta.

Joonisel 10 on välja toodud gaasi keskmine börsihind ja TTF väärtused MWh kohta oktoobris 2024.

Joonis 10. Gaasi keskmine börsihind GET Baltic gaasibörsi andmetel ja TTF gaasibörsi väärtus oktoobris 2024¹⁸

Jooniselt 10 nähtub, et gaasi keskmine börsihind MWh kohta oli oktoobris üsna kõikumine. Kuu esimesel päeval oli gaasi keskmine GET Baltic börsihind 41,36 €/MWh, kuid 31.10.2024 oli keskmine gaasi börsihind 42,08 €/MWh. Get Baltic gaasihinnale avaldab mõju üleeuroopaline gaasihinna kõikumine, sest Eesti on üks osa Euroopa siseturust ning sõltub paljuski imporditud gaasist, mille hind omakorda sõltub turu olukorrast laiemalt.

15 Allikas: <https://www.getbaltic.com/wp-content/uploads/2019/09/Specification-of-the-Baltic-Gas-Spot-Index.pdf>

16 Info võetud siit: <https://tradingeconomics.com/commodity/eu-natural-gas>

17 Info võetud siit: <https://www.lawinsider.com/dictionary/dutch-ttf>

18 Allikas: https://www.getbaltic.com/en/market-data/trading-data/?date_from & <https://www.ice.com/products/27996665/Dutch-TTF-Natural-Gas-Futures/data?marketId=5786629>

Gaasi tuletisinstrumentid

Tabelist 4 nähtub, et 2024. aasta IV kvartalis prognoositakse TTF gaasihinnaks 41,25 €/MWh kohta ning 2025. aasta I kvartalis prognoositakse MWh eest 39,87 €. Hinnaprognooosi mõjutab kindlasti ebakindlus tuleviku suhtes, mistõttu on hinnad tegelikkuse ja prognoositu vahel erinevad. 2024. aasta detsembriks prognoositakse TTF gaasihinnaks 41,06 €/MWh. Gaasi tuletisinstrumentid prognoosivad tuleviku gaasihinda.

Tabel 4. Hollandi TTF futuuride hinnad 2024. ja 2025. aastal¹⁹

Hollandi TTF maagaasi futuurid	
Viimane hind (€) 21.10.2024 seisuga	38,07
Periood (aasta)	2025
IV kvartal 2024	41,25
I kvartal 2025	39,87
II kvartal 2025	39,49
Viimane hind (€)	39,06
Periood (Winter24)	detsember, jaanuar, veebruar
Viimane hind (€)	41,06
Periood (kuu)	detsember 2024

Gaasi import ja eksport

Maagaasi imporditakse Eestisse teiste riikide kaudu, sest maagaasi tootmist Eestis ei toimu, see-eest toodetakse vähesel määral biometaan. Eestisse tarnitakse maagaasi Leedust Klaipeda LNG terminalist, Lätis Inčukalnsis asuvast maagaasihoidlast ja Soome Inkoo LNG terminalist läbi Balticconnector, sh Eestisse imporditud maagaasist enamik eksporditakse naaberriikidesse tarbimisvajaduse katmiseks. 09.10.2023 sai Balticconnector kahjustada, kuid gaasitoru ühendus Eesti ja Soome vahel loodetakse taastada 2024. aasta aprilliks vastavalt turuteatele.²⁰ Vastavalt turuteatele on Balticconnector töös alates 22.04.2024. Tabelis 5 kajastuvad ülekandevõrku piiripunktidest sisenenud maagaasi kogused. Eksport Balticconnector kaudu tähendab maagaasi ekspordi Soome.

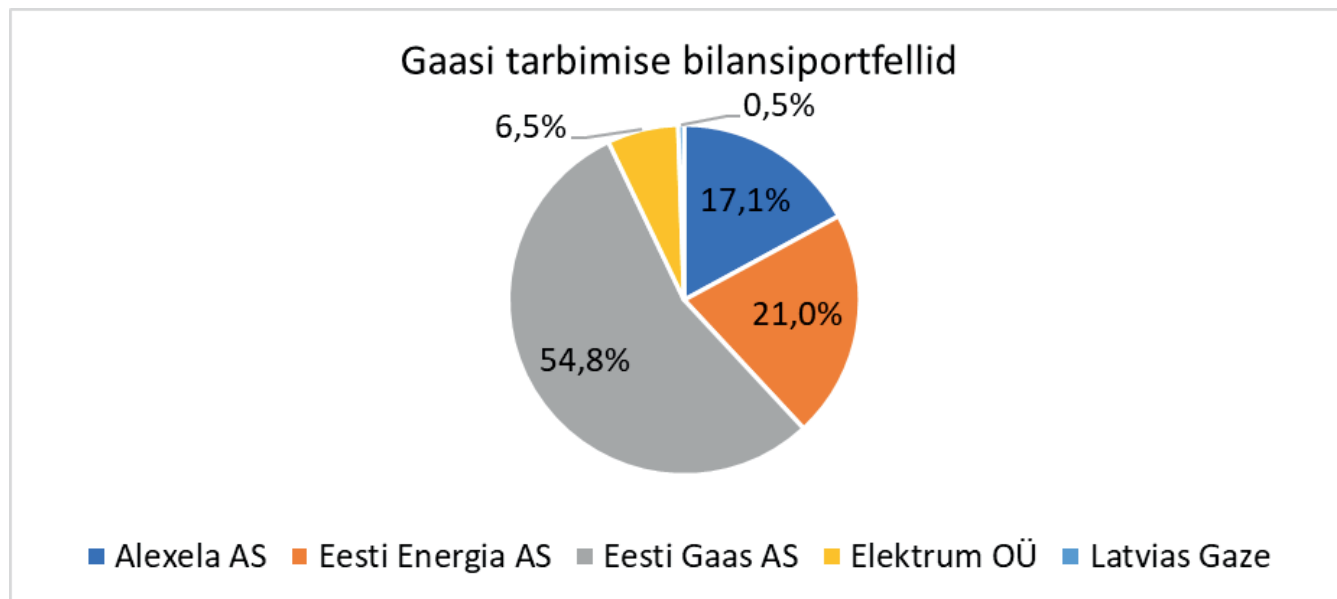
Tabel 5. Gaasi impordi ja ekspordi kogused Eestisse ja naaberriikidesse²¹

Ülekandevõrku piiripunktidest sisenenud gaas (ilma transiidita), MWh	september 2024	oktoober 2024
Karksi GMJ ²²	210 420	180 657
Värskas GMJ	0	0
Narva GMJ	0	0
Misso GMJ	7	60
Balticconnector	564 899	271 572
Eksport Balticconnector kaudu	181 872	74 459
Eksport Karksi kaudu	452 098	130 860

* – väärtus on 0, sest seoses Ukrainas toimuva sõjaga ei toimu Venemaalt gaasi impordimist²³

Gaasi bilansiportfellid

Alljärgnev joonis 11 annab ülevaate gaasi bilansiportfellist.

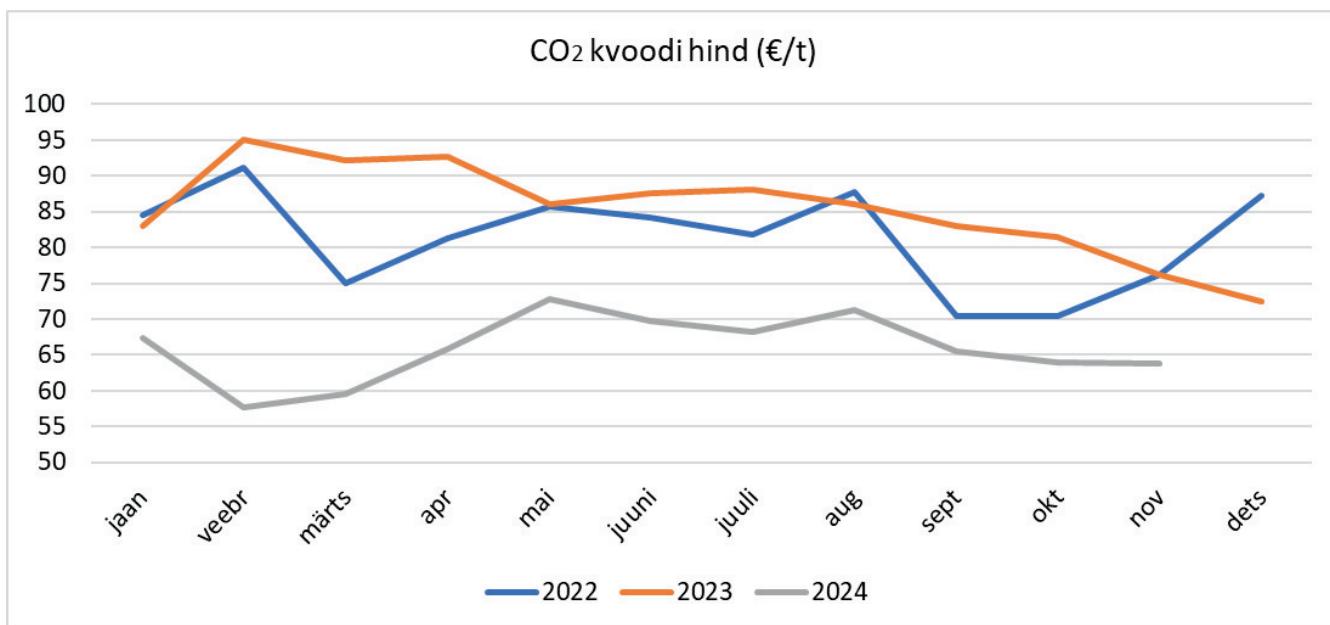

Joonis 11. Turuosade jagunemine bilansihaldurite vahel gaasi tarbimise lõikes²⁴

Jooniselt 11 nähtub, et gaasi turuosad jagunevad peamiselt kolme suurema ettevõtte vahel, milleks on Eesti Gaas AS (54,6%), Eesti Energia AS (21%) ja Alexela AS (17,1%). Ülejäänud osa kuulub teistele turuosalistele, kelle osakaal kokku on 7,1%.

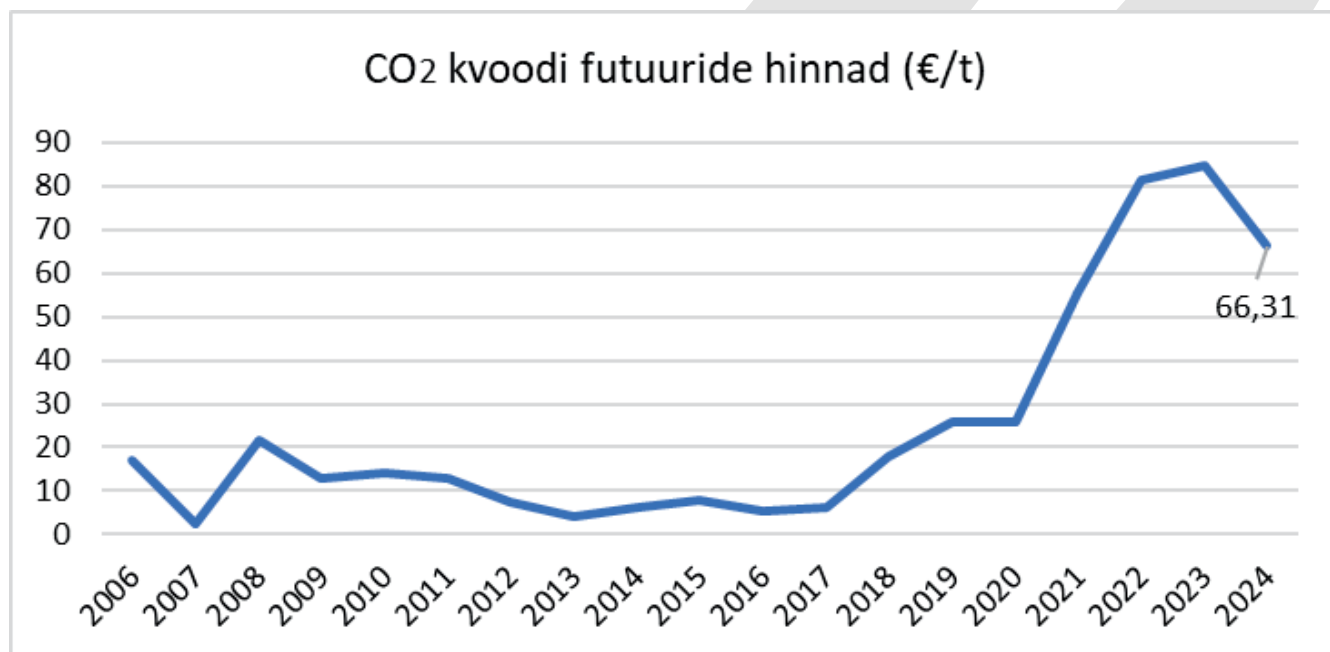
CO₂ hind

Joonisel 13 on kujutatud CO₂kvootide hinnad eurodes ühe tonni kohta. Vaatluse alla on võetud periood 2022 kuni 2023. CO₂ kvootide hinnad alustasid märkimisväärset kasvtrendi juba 2020. aasta algul. Üheks tõusu põhjuseks on see, et Euroopa Liit karmistas 2023. aastal CO₂ eeskirju, mille tulemusena muutus süsteem saastajatele koormavamaks. Samuti leidis aset ka Euroopa Liidu saastekvootide kauplemise süsteemi neljas etapp, kusjuures heitkoguste kärpimise tempo tõstmiseks väheneb saastekvootide koguarv alates 2021. aastast 2,2% aastas, võrreldes varasema 1,74%-ga. Euroopa Liidu eesmärk läbi kõrgemate kvoodihindade on saavutada lõppkokkuvõttes aastaks 2050 kliimaneutraalsus. Jooniselt 13 nähtub, et 2024. aastal on CO₂ hind ühe CO₂ tonni kohta püsinud stabiilselt kerges langustrendis, kuid keskmiselt kõrgemal tasemel võrreldes 2022. ja 2023. aastaga.

Joonis 13. CO₂ hind ühe toodetud CO₂ tonni kohta²⁵

Joonisel 14 on välja toodud CO₂ futuuride hinnad ühe tonni kohta. Jooniselt nähtub, et futuuride hinnad on alates 2021. aasta teisest poolest tõusutrendis ning 2023. aastal olid CO₂ futuuride hinnad viimase 18 aasta kõrgemaid. Võrreldes 2024. aastat 2023. aastaga, siis nähtub, et hinnad on langenud. 2024. aasta oktoobri seisuga oli CO₂ kvoodi futuuride keskmine hind 66,31 €/t. CO₂ futuurid näitavad prognoositavat CO₂ kvoodi hinda üks kuu ette seisuga. CO₂ hind on märkimisväärselt tõusnud just keeruliste geopoliitiliste olukordade tõttu.

Joonis 14. CO₂ futuuride hinnad ühe tonni kohta²⁶

²⁵ Allikas: <https://www.investing.com/commodities/carbon-emissions-historical-data>

²⁶ Allikas: <https://www.energiogklima.no/klimavakten/kvotemarked-eu-og-verden>

Elektrihinnapakettide võrdlus

Järgnevalt toob amet välja soodsaimate elektrihinnapakettide võrdluse²⁷. Tabelis 6 on välja toodud soodsaimaid elektripaketid www.elektrihind.ee²⁸ lehe andmetel seisuga 18.11.2024. Konkurentsiamet tõi pakettidest välja soodsaima börsipaketi, fikseeritud paketi katkestamistasuta ning ka fikseeritud paketi katkestamistasuga. Elektrihinnapaketid on valitud järgmistel eeldustel: eluruum on korter, tarbimine korteris on aastas 2600 kWh.

Tabel 6. Elektripakettide hindade võrdlus lõpptarbijale²⁹

Elektrimüüja	Elektripakett	Elektrienergia kulu km-ga (€)	Lisatingimused
AS Eesti Gaas	Börsipakett	26,23	<ul style="list-style-type: none">• Börsimarginaal 0,64 senti/kWh• Prognoositud börsihind 11,47 senti/kWh• Keskmine ühikuhind 12,11 senti/kWh
Alexela AS	Fikseeritud pakett, katkestamistasuta	27,61	<ul style="list-style-type: none">• Ööpäeva hind 11,10 senti/kWh• Pakkuja marginaal 0,712 senti/kWh• Kuutasu 2,02€• Keskmine ühikuhind 12,74 senti/kWh
AS Eesti Gaas	Fikseeritud pakett, katkestamistasuga	25,18	<ul style="list-style-type: none">• Päeva hind 13,42 senti/kWh• Öö hind 9,82 senti/kWh• Keskmine 11,62 senti/kWh

Märkus: Enne sobiliku paketi valimist tutvuda lisatingimustega

Tabelist 6 nähtub, et elades korteris, tarbides elektrit aastas 2600 kWh, siis 18.11.2024 seisuga oli lõpptarbijale soodsaim pakett fikseeritud pakett katkestamistasuga, kusjuures selle paketi puhul kujuneks kulu koos lõpptarbijale 25,18 €.

²⁷ Lõpptarbijale kujuneb elektrihind lisaks elektrienergia ostukulule, veel võrguteenusest, taastuvenergia tasust, elektriktõukust ja käibemaksust.

²⁸ GO OÜ omanduses olevale elektrihinna võrdlusportaalile (elektrihind.ee) on Konkurentsiamet andnud elektrituruseaduse kohaselt usaldusmargise. Usaldusmargisega on tagatud, et võrdlusportaal vastab seaduses ettenähtud nõuetele.

²⁹ Allikas: <https://elektrihind.ee/paketid>

Gaasihinnapakettide võrdlus

Tabelis 7 on välja toodud soodsaimad gaasipaketid www.gaasihind.ee lehe andmetel seisuga 18.11.2024.³⁰ Konkurentsiamet tõi pakettidest välja soodsaima börsipaketi, fikseeritud paketi ning ka muutuva hinnaga paketi. Gaasipaketid on valitud järgmistel eeldustel: eluruum on korter, tarbimine aastas on 600 m³/a.

Tabel. 7 Gaasipakettide hindade võrdlus lõpptarbijale³¹

Gaasimüüja	Pakett	Maagaasi kulu km-ga (€)	Lisatingimused
Alexela AS	Börsihind	28,50	<ul style="list-style-type: none">Müüja marginaal 0,46 senti/kWhPrognoositud börsihind 4,97 senti/kWhKeskmine ühikuhind 5,43 senti/kWh
Alexela AS	Fikseeritud hind	29,50	<ul style="list-style-type: none">Fikseeritud hind 5,62 senti/kWhKeskmine ühikuhind 5,62 senti/kWh
Alexela AS	Muutuv hind	29,50	<ul style="list-style-type: none">Fikseeritud hind 5,62 senti/kWhKeskmine ühikuhind 5,62 senti/kWh

Märkus: Enne sobiliku paketi valimist tutvuda lisatingimustega

Tabelist 7 selgub, et elades korteris, tarbides gaasi aastas 600 m³/a, 18.11.2024 seisuga lõpptarbijale soodsaim variant börsipakett, mille kuluks kuus kujuneb lõpptarbijale 28,50€. Kõige kallimad oli eelmainitud tingimuste juures fikseeritud hinnaga pakett ja muutuva hinnaga pakett, kusjuures kummagi kulu kuus kujuneks lõpptarbijale 29,50 €.

³⁰ Lõpptarbijale kujuneb gaasihind järgmiselt: sisseostetava gaasi hind, millele lisandub müüjimarginaal

³¹ Allikas: <https://gaasihind.ee/paketid>